

1761. 2den Del. af Lovf. sigtende til at fremme Lehn's o. s. v. Overg. t. fri Forbeieendom. 1762

danste Sprog, og saa har jeg gjort Indsigelse imod, og efter Alles Anerkjendelse med Rette gjort Indsigelse imod, at kalde det et fideicommissarisk Baand, som efter 2den Passus af § 23 med Justitsministeriets Samtykke kan lægges paa Jord. Jeg har gjort det, ikke fordi jeg selv er bange for Ordet „Fideicommiss“ eller „fideicommissarisk Baand“, men fordi jeg veed, at til visse Tidspunkter og under visse Omstændigheder faae Ordene en særegen Bismag, som de i og for sig ikke have. Der er Mange, der ere blevne vant til at see Fideicommisset under en vis bestemt Form; de forestille sig det i Skikkelse af store Lehn eller Stamhuse, i hvilken Skikkelse de have meget imod det, og tænke da ikke paa, om de ikke i Grunden vilde elste den samme Institution under andre Former. I saadanne Tilfælde bliver man da undertiden i den Grad bange for Ordet, at man glemmer Tanken. Jeg vil ikke strax anvende dette umiddelbart paa indenrigske Forhold; jeg frygter for, at jeg da, inden jeg havde faaet givet den fornødne Forklaring, kunde komme til at sige Et og Andet, som kunde være En og Anden mindre behageligt; men jeg vil derimod begynde med at sige Noget, som jeg haaber ikke vil støde det ærede færøiske Medlem. Der blev her i Thinget, da vi havde det færøiske Lovforslag om Afgang til Kongsfæste til Behandling, reist det Spørgsmaal, om man ikke burde virke til, at Kongsjorden gik over til fri Eiendom. Jeg havde i mit stille Sind en besteden Tvivl, om det virkelig var et almindeligt Unske hos Færingerne; jeg var ikke utilbøielig til at troe, at det idetmindste tildeels kunde være en vildledende Oversættelse af dansk Interesse for Selveieendom — Selveieendom, det var naturligtvis Ordet, ligesom Fideicommiss er Ordet; men nu kommer det an paa, hvad Tanken er. Ved nærmere Underjøgelse har jeg faaet min Mistanke bekræftet paa en ret mærkelig Maade. Det er nemlig blevet mig klart, at ikke faa færøiske Kongsfæstere vilde udbede sig om muligt at

blive forskaaede for denne danske Overførelse af Selveieendoms Interesse paa de færøiske Forhold, og jeg skal sige de Herrer med eet Ord hvorfor: fordi de praktisk taget noget nær ere Fideicommissarier; de elste Fideicommissarier uden nogensinde at bruge dette Udtryk. Disse Fæster gaae i Birkeligheden i Arv i samme Familie fra Fader til Søn maaskee i flere hundrede Aar; der er ikke nogen anerkjendt lovtlig Arveret, men Administrationen følger en gammel Sædvane, saaledes at Gaarden udeelt gaaer fra Fader til Søn. Fæsterne sidde som smaa Stamherre, og de have den lykkelige Lod, at de ikke kunne falde i Hænderne paa Kjøbmændene, thi de ere ikke istand til at give Kjøbmændene saadant Pant i Eiendommen, at de kunne komme fra Gaardene. Jeg har her brugt et Exempel, som ligger lidt fjernt. Jeg veed, hvad der kan siges. Man kan sige, at det er en idyllisk Tilstand, som har forskjellige Ulemper; jeg veed det; men jeg bruger blot dette Exempel for at vise Forskjellen imellem Ord og Tankeindhold. Ordet Fideicommiss er for Diebliffet i den Belysning, hvori det regelmæssig sees, et stygt Ord, og derfor vilde jeg gjerne holde det borte her ved Behandlingen af § 23, 2det Stykke, da det tilvante Fideicommissbegreb ikke i Birkeligheden rammer det, hvorpaa det her kommer an. En ganske anden Sag er, at jeg efter den nu givne Forklaring kunde anvende Tanken paa Fæsteforholdene her hjemme paa en saadan Maade, at jeg er forvisset om, at den i høi Grad vilde tiltale Fæsterne. Hvilken Fæster vilde ikke være glad, hvis han kunde blive Stamherre paa sin Fæstegaard, som de færøiske Kongsbønder ere det paa Kongsgaardene? De vilde slet ikke være bange for at kaldes Fideicommissarier; det vilde ikke være nogen frygtelig Tanke for dem. Det er altsaa ikke Ordet, hvorpaa det kommer an, det er Tingen, Birkeligheden, hvorom det gjælder. — Naar jeg nærmere skal sige, hvorledes jeg ganske naturlig er kommen til at stille Forslaget i § 23, er Sagen i Sandhed den,